

Mechanická separace

Ing. Iva Rašková

Zpracování živočišných výrobků
4. ročník

2024/2025

Obsah

- 1 Mechanická separace při zpracování masa
  - Proces mechanické separace
  - Typy mechanických separátorů
  - Využití strojně odděleného masa SOM/(MSM)
  - Specifické vlastnosti SOM/(MSM)
  - Výhody a nevýhody strojně odděleného masa (SOM)/(MSM)
  - Zákaz používat strojně oddělené hovězí maso / (MSM)

Mechanická separace při zpracování masa (1)

Mechanická separace masa

je technologický proces, který se využívá v potravinářském průmyslu k oddělování zbytkového masa od kostí a dalších částí zvířecího těla, které nelze snadno využít tradičními metodami. Tato metoda umožňuje efektivní využití surovin a minimalizaci odpadu.

Proces mechanické separace

probíhá za použití specializovaných zařízení, která zbytkové maso oddělují prostřednictvím tlaku, tření nebo protlačování. Výsledkem je hmota s jemnou strukturou, která se často používá jako základní surovina pro výrobu produktů, jako jsou uzeniny, klobásy, paštiky nebo masové konzervy.

Mechanická separace při zpracování masa (2)

Význam separovaného masa

Ačkoliv je mechanicky separované maso cenově dostupné a přispívá k udržitelnosti potravinového řetězce, často bývá předmětem diskusí ohledně jeho kvality, výživové hodnoty a legislativních požadavků. Tyto aspekty mají klíčový význam pro zajištění bezpečnosti a spokojenosti spotřebitelů.

Skladování separovaného masa

- Maso je skladováno v přepravech, nerezových vanách.
- Uchovávání probíhá v chladírnách (teplota kolem 0 °C) nebo mrazírnách (teplota pod -18 °C)

Princip a postup mechanické separace masa

Princip

- Kostí s masem procházejí zařízením, kde je maso odděleno tlakem.
- Maso a tuk jsou odděleny od pevných kostí.
- Výsledkem je jemná masová hmota.

Postup

- **Příprava surovin** - zbytky masa a kostí jsou shromážděny.
- **Separační proces** - materiál je vložen do separátoru, kde jsou kosti odděleny pomocí tlaku a síta.
- **Výstupní produkt** - jemná masová hmota, připravená k dalšímu zpracování.

Typy mechanických separátorů (1)

Nízko-tlaké separátory

- Používají mírný tlak pro výrobu produktů s vyšší kvalitou.
- Hmota má hrubší strukturu a více zachovává původní tvar masa.

Vysoko-tlaké separátory

- Používají vyšší tlak, což umožňuje zpracování většího množství masa.
- Výsledná hmota je jemnější a méně strukturovaná.

Typy mechanických separátorů (2)

Šnekový separátor

- Šnek tlačí surovinu (kosti s masem) proti síti nebo filtru.
- Měkké tkáně procházejí sítím, zatímco kosti zůstávají oddělené.

Bubnový separátor

- Surovina je vložena do rotujícího bubnu s otvory.
- Maso je vytlačováno skrz otvory, zatímco kosti zůstávají uvnitř.

Hydraulický separátor

- Tlak odděluje maso od kostí.
- Vhodné pro jemnější separaci.

Využití strojně odděleného masa SOM/(MSM)

Využití

Drůbeží maso - kuřecí, krůtí

- Používá se ve výrobě párků, klobás a dalších masných výrobků.

Vepřové maso

- Využívá se pro produkty, kde kvalita masa není prioritou (konzervy, paštiky).

Hovězí maso

- Použití je omezené kvůli riziku BSE.

Specifické vlastnosti SOM/(MSM)

Mechanicky separované maso (MSM - mezinárodní označení), v České republice pod názvem Strojně oddělené maso (SOM) má několik specifických vlastností, které jej odlišují od tradičně zpracovaného masa.

- Obsahuje kolagen, železo, hémová barviva a nenasycené aminokyseliny.
- Má nižší údržnost a obsahuje více úlomků kostí a kostní dřeně.
- Produkty obsahující SOM/MSM musí být výrazně označeny, aby spotřebitelé věděli o jeho použití.
- Existují přísná pravidla pro výrobu SOM/MSM, zejména pokud jde o bezpečnost potravin a obsah vápníku (indikátor přítomnosti kostí).

Obsah jednotlivých látek v SOM/(MSM) (1)

Obsah kolagenu v SOM/(MSM)

- Kolagen je základní bílkovina v pojivových tkáních (šlachy, kůže, chrupavky).
- Při mechanické separaci dochází k vyššímu obsahu kolagenu ve srovnání s ručně odděleným masem.

Obsah železa v SOM/(MSM)

- MSM obsahuje železo (Fe), které se nachází v kostní dřeni a krvi.
- Železo je důležitý minerál pro správné fungování těla, zejména pro přenos kyslíku v krvi.

Obsah jednotlivých látek v SOM/(MSM) (2)

Hémová barviva v SOM/(MSM)

- MSM obsahuje hémová barviva, která jsou odpovědná za červenou barvu masa.
- Tato barviva pocházejí z krve a svalových tkání.

Nenasycené aminokyseliny v SOM/(MSM)

- SOM/(MSM) je bohaté na bílkoviny, včetně nenasycených aminokyselin.
- Nenasycené aminokyseliny jsou důležité pro lidské zdraví a přispívají k tvorbě svalů a tkání.

Obsah jednotlivých látek v SOM/(MSM) (3)

Obsah úlomků kostí a kostní dřeně v SOM/(MSM)

- MSM má nižší údržnost kvůli vyššímu obsahu tuku a zbytků krve.
- Vysoký obsah tuku a vody zhoršuje trvanlivost během skladování.
- Zvýšené riziko rychlejšího kazení produktu.

Výhody a nevýhody strojně odděleného masa (SOM)/(MSM)

Výhody

- Maximální využití surovin.
- Snížení odpadu.
- Nákladová efektivita - levnější surovina pro masné výrobky.

Nevýhody

- Nižší kvalita masa.
- Obsah vápníku a kostních fragmentů.
- Regulace použití MSM v potravinářství (EU, USA).

Nevýhoda SOM/(MSM)

Nižší údržnost SOM/(MSM)

- SOM/(MSM) má nižší údržnost kvůli vyššímu obsahu tuku a zbytků krve.
- Vysoký obsah tuku a vody zhoršuje trvanlivost během skladování.
- Zvýšené riziko rychlejšího kazení produktu.

Zákaz používat strojně oddělené hovězí maso / (MSM)

- V mnoha zemích, především v EU, je mechanicky separované hovězí maso zakázáno.
- Důvodem je riziko nemoci šílených krav (BSE).
- Mechanická separace by mohla zvýšit riziko kontaminace priony (infekční bílkoviny).